

**Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії**

Здобувачка ступеня доктора філософії Ольга Лук'янчук, 1974 року народження, громадянка України, освіта вища: у 2001 році закінчила Одеську національну юридичну академію і отримала повну вищу освіту за спеціальністю «Правознавство» та здобула кваліфікацію юриста, працює суддею П'ятого апеляційного адміністративного суду, виконала акредитовану освітньо-наукову програму Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса (ОП 37284 Право (081 Право)).

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса від «08» липня 2024 року №1940-10, у складі:

Голови разової Галії Чанишевої, д.ю.н., професорки, завідувачки кафедри спеціалізованої трудового права та права соціального забезпечення вченої ради Національного університету «Одеська юридична академія»;

Рецензентів: Юлії Цуркан-Сайфуліної, д.ю.н., професорки, завідувачки кафедри теоретичної юриспруденції та прав людини Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія»;

Вікторії Кобко-Одарій, к.ю.н., доцентки кафедри загальної теорії права та держави Національного університету «Одеська юридична академія»;

Офіційних Станіслава Гусарєва, д.ю.н., професора, першого проректора опонентів: Національної академії внутрішніх справ;

Наталі Атаманової, к.ю.н., доцентки, доцентки кафедри державно-правових дисциплін Міжнародного гуманітарного університету,

на засіданні «07» вересня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Ользі Лук'янчук на підставі

публічного захисту дисертації «Правова інтерпретація: загальнотеоретичне дослідження» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Національному університеті «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса.

Науковий керівник – Дудченко Валентина Віталіївна, д.ю.н., професор, професор кафедри загальної теорії права та держави Національного університету «Одеська юридична академія».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Наукова новизна одержаних результатів обумовлена тим, що ця робота є першим монографічним загальнотеоретичним дослідженням правової інтерпретації і конкретизується в одержаних наукових результатах, які виносяться на захист, зокрема:

уперше:

запропоновано поняття правової інтерпретації, під якою слід розуміти вид юридичної діяльності, метою якої є з'ясування та роз'яснення змісту правових норм, що здійснюється виключно носіями наукової та професійної правосвідомості;

визначено такі типи правової інтерпретації, як: персональна – така, що здійснюється в індивідуально-разовому порядку компетентним суб'єктом, у формі окремих процедур та юрисдикційна – така, що здійснюється на постійній основі, у межах спеціальних повноважень певного органу, у процесуальній формі;

встановлено поняття тлумачення права штучним інтелектом, як діджиталізованого різновиду персонального буденного тлумачення, що відіграє важливу допоміжну роль у процесах здійснення правової інтерпретації;

обґрунтовано, що до юридичних технологій правової інтерпретації слід відносити технології пізнання природи правового акту, технології визначення валідності правового акту, технології визначення протиріччя між формою і змістом правового акту, технології роз'яснення акту, який підлягає інтерпретації.

Удосконалено:

класичний методологічний інструментарій до здійснення правової інтерпретації. Відтак, пропонується використання штучного інтелекту, що може грати виключно допоміжну роль. Важливим є забезпечення належного рівня перевірки результатів його роботи людиною-професіоналом, адже тільки носій професійної та наукової правосвідомості здатен надати правову оцінку результатів роботи штучного інтелекту відповідно до завдань чи запитів, які ставились перед ним;

підходи до вимог, яким мають відповідати суб'єкти здійснення правової інтерпретації, які діляться на основні (Hard Skills) – наявність вищої юридичної освіти, знання законодавства та судової практики, що відноситься до відповідної сфери права, аналітичні навички та додаткові (Soft Skills) – комунікаційні навички та креативне мислення;

підходи до визначення ролі конфлікту інтерпретацій у правовому регулюванні, які вказують на неоднозначність у формулюванні законодавчих положень, що стимулює орган законодавчої ініціативи до розгляду та внесення змін у правові акти, сприяє формуванню судової практики, яка здатна стати «основою» при вирішенні подібних справ у майбутньому, залучає увагу громадськості та експертів різних галузей, що сприяє обранню кращих і більш сучасних інтерпретаційних рішень.

Набули подальшого розвитку:

вихідні засади розуміння правової інтерпретації в процесі розвитку теорій праворозуміння, які визначають підходи до інтерпретації правових норм, а отже мають вагомe значення для юридичної практики, створюючи основу для судових рішень, адвокатської роботи та законодавчих ініціатив. При цьому здійснюється також вплив на процес формування навичок, які слід використовувати для інтерпретації правових приписів та їх застосування до конкретних ситуацій;

висновки щодо ролі судів у здійсненні правової інтерпретації в процесі розгляду справ, які відіграють ключову роль при прийнятті рішень. Відповідно вибір способу правової інтерпретації та технології її здійснення впливає на її кінцевий результат, а отже на права і свободи людини і громадянина. Судова

інтерпретація, яка ґрунтується на здоровому глузді, є одним із способів забезпечення панування правовідповідності та справедливості;

положення щодо правової інтерпретації в забезпеченні наступності та послідовності законодавчої діяльності, відтак з'ясування та роз'яснення змісту правових норм, що здійснюється носіями наукової та професійної правосвідомості уможлиблює використання наявного правового фундаменту для юридичного прогнозування, планування цілей і обсягу наступних законів з врахуванням сучасних цінностей, що важливо для стабілізації правової системи.

Дисертація виконана українською мовою.

За змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою КМУ від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12 січня 2022 року №44 (зі змінами).

Здобувачка має 6 наукових публікацій, серед яких 3 статті, опубліковані у наукових фахових періодичних виданнях України з юридичних наук, а також 3 тези доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях та всеукраїнському круглому столі:

1. Лук'янчук О. В. Місце та значення герменевтики в процесі інтерпретації права. *Юридичний бюлетень*. 2021. Вип. 18. С. 56–63. URL : <http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2021/18/9.pdf>

2. Лук'янчук О. В. Загальнотеоретичний дискурс проблеми інтерпретації права. *Право і суспільство*. 2021. № 5. С. 81–86. URL : <https://elar.naia.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/76f552fb-c11a-44a1-8aeb-4116d49f91dd/content>

3. Лук'янчук О. В. Методологічні властивості інтерпретації в процесі дослідження сучасного права та держави. *Держава та регіони. Серія: Право* 2023. № 1 (79). С. 17–21. URL : http://law.stateandregions.zp.ua/archive/1_2023/2.pdf

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти) та висловили зауваження:

Галія Чанишева, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри трудового права та права соціального забезпечення, Національний університет «Одеська юридична академія», висловила слова вдячності науковому керівнику дисертантки, відмітила високий рівень підготовлених під керівництвом Валентини Віталіївни дисертацій та їхнє важливе значення і для галузевих наук зокрема, оскільки отримані положення щодо правової інтерпретації мають і теоретичне, і практичне значення для правотворчої та правозастосовчої діяльності, підкреслила, що це комплексний підхід до розв'язання конкретної наукової проблеми, де можна побачити ґрунтовний аналіз та конкретні пропозиції, шляхи вирішення тих проблем, які існують. Підкреслила, що в роботі отримала ґрунтовне дослідження правова інтерпретація як феномен соціальної дійсності, як вид юридичної діяльності, яка здійснюється носіями і наукової, і професійної діяльності. Відзначила важливість проблем інтерпретації, зокрема, про які говорили під час захисту. Приєдналася до пропозиції Станіслава Дмитровича та Наталі Віталіївни про те, що є необхідність підготувати монографічне дослідження за результатами дисертації та з урахуванням тих пропозицій та зауважень, що пролунали під час захисту, оскільки це буде важливо і для наукової спільноти, і для практичних працівників, і для здобувачів вищої освіти. Висловила пропозицію, що можливо слід запровадити на магістратурі як окрему вибірккову дисципліну курс правової інтерпретації, оскільки, на її думку, на рівні магістерському це буде важливим підґрунтям. Констатувала, що підтримує роботу та здобувачку та приєднується до висновку членів разової спецради, що робота повністю відповідає встановленим вимогам і вона буде голсувати за присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Юлія Цуркан-Сайфуліна, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри теоретичної юриспруденції та прав людини Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія», дискусійні положення та критичні зауваження виклала у наданій рецензії у письмовому вигляді та оголосила під час виступу, у дискусії зазначила, що робота відбулася, що підтверджується проведенням захистом та плідною науковою працею дисертантки. Вказала, що дисертаційна робота характеризується багатогранністю підходів та методів до досліджуваної проблематики, точніше – до правової інтерпретації. Підкреслила, що використана джерельна база є достатньою для повного розуміння важливих аспектів даного теоретичного дослідження. Щодо предмета дисертації зазначила, що високий ступінь обґрунтованості положень та висновків свідчить нормативна та емпірична складові роботи. Вказала, що висновки є логічними та обґрунтованими, що свідчить про досягнення поставлених задач в роботі. Відмітила структуру роботи, що вона є достатньо продуманою і кожен розділ логічно продовжує наступний, розкриваючи при цьому особливості об'єкта та предмета дослідження. Наголосила, що зроблено в дисертації важливу спробу формування сучасної загальнотеоретичної характеристики правової інтерпретації в контексті юридичної діяльності. Відзначила, що мета та завдання дослідження сформульовані відповідно до потреб загальної теорії держави і права, з урахуванням того, що поняття «правова інтерпретація» має не просто розкрити основні компоненти та концепції, а також системні зв'язки цього явища та відповідати сучасним тенденціям розвитку юридичної науки. Зазначила, що дисертація Ольги Вікторівни Лук'янчук на тему «Правова інтерпретація: загальнотеоретичне дослідження» відповідає вимогам, а дисертантка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право». Зазначила, що буде підтримувати роботу, побажала успіхів в подальшій діяльності.

Вікторія Кобко-Одарій, кандидатка юридичних наук, доцентка кафедри загальної теорії права та держави Національного університету «Одеська юридична академія», дискусійні положення та критичні зауваження виклала у

наданій рецензії у письмовому вигляді та оголосила під час виступу, у дискусії висловила надію, що дисертантка, як практикуючий юрист, державний службовець, буде використовувати свої наукові розробки, які вдалося дослідити в дисертації. Вказала, що робота є завершеною, повноцінною, самобутньою, логічною, структурованою, написаною науковою мовою, в дисертації досягнуто поставлені завдання та мету, робота є цікавою. Констатувала, що має намір підтримувати роботу та в подальшому голосувати «за».

Станіслав Гусарев, доктор юридичних наук, професор, перший проректор Національної академії внутрішніх справ, критичні зауваження та дискусійні положення виклав у наданому відгуку та оголосив під час виступу, водночас у дискусії зазначив, що робота теоретична, яка передбачає визначення авторських підходів, формування авторських категорій та понять, інтерпретацій, проведення типологізацій, класифікацій, підкреслив, що це все в роботі є, тому, на його переконання, Ольга Вікторівна цілком впоралася з тими задачами, які висувуються для того, щоб вважати її доктором філософії. Висловив думку, що здобувачка набула всіх необхідних навичок, вміє проводити теоритизацію щодо окремих прикладів, зупинився на моменті роботи, який, на його думку, є цікавим, зокрема, класифікації та визначенні плюралізму до вирішення тієї чи іншої проблеми. Зупинився на цьому, оскільки питання плюралізації методології, плюралізація думок – впливають на плюралізацію самої практики, оскільки на його переконання – різні думки породжують різну юридичну практику. Навів приклади плюралізму інтерпретацій в Україні. Підкреслив, що авторка дисертації пропонує саме механізм, який складається з цілого ряду технологій, що є доволі складним: технології правової інтерпретації, пізнання природи, вибору, роз'яснення, конкретизації, процедур тощо. Підвів підсумок, що має бути певна типологія, правила, яких треба дотримуватися, щоб уникнути свавілля та, незважаючи на те, що це дуже складна процедура, вона має бути. Підтримуючи загальний свій висновок і висновки всіх виступаючих, зазначив, що робота склалася, авторка набула всіх тих кваліфікаційних ознак, які дозволяють їй стати доктором філософії.

Наталя Атаманова, кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри державно-правових дисциплін Міжнародного гуманітарного університету, критичні зауваження, дискусійні положення виклала у наданому відгуку та оголосила під час виступу, проте у дискусії зазначила, що під час захисту було зазначено про багато позитивних та актуальних рис досліджуваної проблематики, вказала, що без сумніву, мета роботи була повністю досягнута, використано багату методологічну базу, емпіричну базу, розкрито всі положення, зокрема і ті, що стосувалися тлумачення права штучним інтелектом, авторкою запропоновано авторський підхід в буденному різновиді тлумачення, підкреслила, що позитивним є твердження авторки щодо важливості саме ролі судів у здійснення правової інтерпретації в процесі розгляду справи і тому вбачається ще й практична складова діяльності самої дисертантки. В цілому зазначила, що результати роботи можна широко застосовувати і в освітньому процесі, і в теорії держави і права, і в загальнотеоретичній юриспруденції, і в методології юридичної науки. Вказала, що всі очікуватимуть від шановної дисертантки монографічне дослідження. Підсумувала, що цілком підтримує Ольгу Вікторівну і буде голосувати за присудження їй ступеня доктора філософії.

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради,

«Проти» - немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Ользі Лук'янчук ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова
разової спеціалізованої вченої ради

Галія ЧАНИШЕВА